

Ochrana půdy a života v ní je klíčová pro naši budoucnost

Půda je jednou z hlavních složek životního prostředí, život bez ní by nebyl na Zemi možný. Plní řadu funkcí a asi každého napadne jako první funkce produkční, spojená se zemědělstvím a lesnictvím. S nárůstem počtu obyvatel planety na téměř pětinašobek od roku 1900 podstatně narostla i poptávka po potravinách a po dřevu. Produkce potravin je cca z 90 % závislá na půdě, vyžaduje její značné plochy a roste intenzita zemědělských technologií ohrožujících kvalitu a zdraví půd degradačními procesy, jako je eroze, ztráta organické hmoty, zhutnění, kontaminace či okyselení. Navíc přicházíme o značné plochy půdy jejími zábory, ty dosahují jen v Evropě bezmála 1000 km² ročně.

Kromě produkce však půda poskytuje i další, neproduktivní ekosystémové služby.

Je prostředím pro růst rostlin, zásobárnou živin, je důležitá v koloběhu vody pro její retenci, čištění i k předcházení rizikům, jako jsou záplavy. Stále více pozornosti je věnováno faktu, že půda je významnou zásobárnou uhlíku a pomáhá tím regulovat klima. Více než 40 % organismů je v suchozemských ekosystémech během svého života spojeno s půdou. Mnohé z těch, které se podílejí na zdraví půdy, přitom dodnes prakticky neznáme, půdy hodnotíme spíše podle fyzikálních a chemických indikátorů, základní biologické indikátory často opomíjíme.

Půdní organismy jsou závislé na organické hmotě, její transformace zase závisí na nich. Klíčová mikrobiální společenstva organickou hmotu rozkládají na jednodušší sloučeniny nezbytné pro růst rostlin i dalších organismů. Půdní organismy neboli edafon však netvoří

Zemědělská krajina negativně ovlivněná vodní erozí.
Foto Bořivoj Šarapatka

pouze mikroorganismy. V půdě žije i plejáda živočichů, kteří se podílejí na mechanickém rozkladu a rozdrobení odumřelé organické hmoty, čímž ji zpřístupňují mikroorganismům. Velký význam má i jejich hrabací činnost, bioturbace, díky níž se zvyšuje prokypření půdy důležité pro růst kořenů, pro přívod kyslíku, pro vsakování vody, promíchávání anorganických a organických částic. Dochází tím k vytváření půdní struktury. Příkladů fungování edafonu by byla celá řada, některé z nich budou detailněji popsány na následujících stránkách.

O významu biologické složky půdy svědčí i řada mezinárodních dokumentů. Světová charta o půdě uvádí, že půdy jsou klíčovou zásobárnou globální biodiverzity, která sahá od mikroorganismů až po flóru a faunu. Tato biologická rozmanitost má zásadní roli v zajišťování funkcí půdy a ekosystémových služeb spojených s půdami.

Je ale zřejmé, že současné nakládání s půdou není dlouhodobě udržitelné. Proto je zásadní půdy chránit tak, aby mohly plnit všechny své funkce. Znalosti o životě v půdě a o jejím fungování jsou k tomu nezbytným předpokladem a měly by být využívány k přípravě strategických dokumentů souvisejících s využíváním a ochranou půdy. V tomto čísle časopisu Ochrana přírody přinášíme řadu pohledů a informací, které by mohly pomoci porozumět fungování půdního systému.

Bořivoj Šarapatka
vedoucí katedry ekologie
a životního prostředí,
Přírodovědecká fakulta
Univerzity Palackého v Olomouci

První číslo vyšlo v roce 1946
Ochrana přírody 5/2021 Ročník 76
Vychází 6× ročně
Cena ve stánkovém prodeji 49 Kč
Roční předplatné 234 Kč
Časopis státní ochrany přírody
The Nature Conservation Journal

© AOPK ČR, 2021. Všechna práva vyhrazena.
Žádná část tohoto časopisu nesmí být
reprodukována či šířena bez písemného
souhlasu vydavatele.
ISSN 1210-258X

Evidováno MK ČR pod e. č. E 6001

Vydává
AOPK ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha
a SJ ČR, Květnové nám. 3, 252 43 Příhonice
s podporou Správy Krkonošského národního
parku, Správy NP Šumava, Správy NP Podyjí,
Správy NP České Švýcarsko

Šéfredaktor RNDr. Zdeněk Patzelt
Redakční rada RNDr. Libor Ambrozek
● Mgr. Jiří Bašta ● prof. RNDr. Vladimír
Bejček, CSc. ● Ing. Karel Drbal ● Ing. Michael
Hošek ● prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc.
● Mgr. et. Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
● JUDr. Eva Mazancová ● doc. RNDr. Ladislav
Miko, Ph.D. ● JUDr. Svatomír Mičoch ● Ing. Jan
Moravec ● RNDr. František Pelc (předseda)
● Ing. Pavel Pešout ● RNDr. Jan Plesník, CSc.
● RNDr. František Pojer ● Ing. Martin Starý
● Ing. Jakub Šafránek ● Ing. Martin Škorpík
● Mgr. Karolína Šulová

Adresa redakce
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
tel. 951 421 247, 283 069 111
ochrana.prirody@nature.cz
www.casopis.ochranaprirody.cz
www.nature.cz

Distribuci pro předplatitele v ČR
jménem vydavatele zajišťuje firma SEND, s. r. o.,
Ve Žlízku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9;
tel. 225 985 235, GSM 777 728 757
send@send.cz, www.send.cz

Objednávky do zahraničí
vyřizuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
tel. 951 421 247
Tisk Tiskárna Unipress, s. r. o.
Grafická úprava a sazba Ing. Jan Mastný
Korektury PhDr. Radmila Pavelková

Toto číslo vychází 27. 10. 2021

**Kompletní čísla časopisu a podrobný seznam
literatury najdete na**
www.casopis.ochranaprirody.cz.

